

Burgerinitiatieven in Súdwest-Fryslân

Colofon

Rekenkamer Súdwest-Fryslân

dr. M.S. (Marsha) de Vries (hoofdonderzoeker, secretaris)

drs. J.H. (Jet) Lepage MPA (voorzitter)

dr. R.J. (Rick) Anderson (lid)

Contactgegevens

Postadres: Postbus 10.000, 8600 HA Sneek

E-mail: rekenkamer@sudwestfryslan.nl

Website: www.gemeentesudwestfryslan.nl

Burgerinitiatieven in Súdwest-Fryslân

Plan van aanpak

Juni, 2019

Inhoud

1. ONDERZOEKSOPZET	5
1.1 ACHTERGROND	5
1.1.1 <i>Aanleiding</i>	5
1.1.2 <i>Burgerparticipatie versus burgerinitiatieven</i>	5
1.1.3 <i>Formele burgerinitiatieven</i>	5
1.1.4 <i>Informele burgerinitiatieven</i>	6
1.1.5 <i>Uitdagingen burgerinitiatieven</i>	7
1.1.6 <i>Ondersteuning & rugdekking</i>	8
1.1.7 <i>Ontwikkelingsfasen burgerinitiatieven</i>	9
1.2 ÚT DE MIENSKIP IN SÚDWEST-FRYSLÂN	10
1.3 DOELSTELLING & ONDERZOEKSVRAGEN	11
1.4 ONDERZOEKSMETHODEN	11
2. PLANNING & TAAKVERDELING	12
BRONNEN	13
LITERATUUR	13
BELEIDSDOCUMENTEN	14
BIJLAGE I ANALYSEKADER BURGERINITIATIEVEN.....	15

1. Onderzoeksopzet

1.1 Achtergrond

1.1.1 Aanleiding

In toenemende mate willen gemeenten burgers stimuleren tot initiatieven in hun buurt, dorp of stad. Dat kan veel verschillende vormen aannemen, variërend van samen het groen in de buurt onderhouden tot het zelf in stand houden van voorzieningen die de overheid niet langer voor haar rekening kan of wil nemen.¹ Ook in de gemeente Súdwest-Fryslân is er nadrukkelijk aandacht voor het samenspel tussen gemeente en inwoners en voor de behoeften van en initiatieven door inwoners. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de opgave *Út de Mienskip*:² “*Opgave Út de Mienskip waakt over de leefbaarheid van de dorpen en middelgrote kernen van onze mooie gemeente. Zij houdt de voorzieningen daarvan in de gaten. Zij volgt en ondersteunt lokale initiatieven*”. Maar bijvoorbeeld ook in het onderzoek naar de kwaliteit van de lokale democratie dat de gemeente in april 2019 is gestart en waarmee wordt beoogd inzicht te krijgen in wat inwoners vinden van de manier waarop in de gemeente besluiten worden genomen en worden uitgevoerd en van de mate waarin zij kunnen meedenken, meebeslissen en meewerken als zij dat willen.

Dit onderzoek gaat over burgerinitiatieven in de gemeente Súdwest-Fryslân. Het gaat er vooral om zicht te krijgen op hoe burgerinitiatieven in de gemeente zich ontwikkelen en om een beeld te krijgen van de wijze waarop raad, college en ambtelijke organisatie deze initiatieven (kunnen) ondersteunen.

1.1.2 Burgerparticipatie versus burgerinitiatieven

Maar wat zijn nu eigenlijk burgerinitiatieven? En hoe verhouden deze zich ten opzichte van een begrip als burgerparticipatie? Burgerparticipatie is nadrukkelijk een keuze van de overheid; de overheid neemt het initiatief en nodigt burgers uit om mee te doen. Vanuit de overheid wordt, al dan niet in of na overleg met betrokken burgers, bepaald wat de agenda is en de overheid blijft formeel verantwoordelijk voor het eindresultaat.³ Burgerinitiatieven zijn een specifieke vorm van burgerparticipatie en worden gekenmerkt door meer autonomie, eigengereidheid en zelforganisatie.⁴ Bij burgerinitiatieven praten burgers niet zozeer mee over beleid dat door bestuurders is uitgestippeld, maar worden zij verondersteld zichzelf te organiseren⁵, er is dan sprake van “zelfredzame betrokkenheid”⁶. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen formele en informele (ook wel spontane) burgerinitiatieven.

1.1.3 Formele burgerinitiatieven

Bij formele burgerinitiatieven hebben burgers het recht om onderwerpen op de politieke agenda te plaatsen, onder voorwaarde dat ze voldoende steun hebben gevonden onder medeburgers. Binnen de lokale politiek bestaat deze mogelijkheid sinds 2002.⁷

¹ Oude Vrielink, Verhoeven & Van de Wijdeven, 2013.

² Plan van aanpak *Út de Mienskip*, 2019, p.2.

³ Rekenkamercommissie Oisterwijk, 2017.

⁴ Van Dam, Salverda & During, 2010.

⁵ Tonkens, 2009.

⁶ De Goede, Kok & De Voogd, 2017, p.33.

⁷ Tonkens, 2009.

Het recht om een formeel burgerinitiatief in te dienen is in de gemeente Súdwest-Fryslân vastgelegd in de Verordening burgerinitiatief die op 22 april 2011 in werking is getreden. In deze verordening wordt onder een burgerinitiatief verstaan: een voorstel van een initiatiefgerechtigde om een onderwerp op de agenda van de vergadering van de raad te plaatsen. Een burgerinitiatief moet aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet de indiener tenminste 14 jaar oud zijn en moet het verzoek door ten minste twintig initiatiefgerechtigden worden ondersteund. Een formeel burgerinitiatief mag volgens de verordening niet gaan over een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van het gemeentebestuur, een onderwerp dat uitsluitend een persoonlijk belang of een vraag over gemeentelijk beleid betreft of een klacht of bezwaar in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Ook mag het geen onderwerp zijn waarover door de raad een besluit is genomen tijdens de raadsperiode waarin indiening van het burgerinitiatief plaatsvindt. Het burgerinitiatief komt, wanneer het voldoet aan de eisen, op de raadsagenda te staan. De indiener wordt uitgenodigd om bij de raadsvergadering waarin het initiatief wordt besproken aanwezig te zijn en wordt na de vergadering ingelicht over de vervolgstappen voor de uitwerking van het initiatief. De burgemeester brengt jaarlijks verslag uit over de werking van het recht van burgerinitiatief in de praktijk, aldus de verordening. In de Zelfstudie bestuurskracht gemeente Súdwest-Fryslân van 2013 wordt aangegeven dat er op dat moment nog geen gebruik is gemaakt van formele instrumenten, zoals het burgerinitiatief. Eind 2017 wordt vanuit de griffie aangegeven dat er gedurende de periode 2011-2017 in de gemeente geen formele burgerinitiatieven zijn ingediend.

1.1.4 Informele burgerinitiatieven

Dit onderzoek richt zich in het bijzonder op de zogenaamde informele burgerinitiatieven. Van een informeel burgerinitiatief is sprake wanneer het initiatief vanuit de samenleving zelf is ontstaan en het door individuele burgers wordt gedragen en gesteund, zonder dat de overheid of andere instanties hen hiertoe aanzetten. Deze burgers zetten zich actief in om een door henzelf ervaren maatschappelijk probleem of situatie in hun dorp, wijk of buurt aan te pakken, om op deze manier de samenleving te verbeteren. Hierbij is het van belang dat er geen commerciële winstdoelstelling wordt nagestreefd. Het initiatief ontstaat van onderop, waarbij de burger volledig zelf bepaalt of hij het probleem aanpakt, hoe hij dit wil aanpakken en wanneer hij dit wil doen. Lang niet alle informele burgerinitiatieven zijn gericht op meepraten en meebeslissen. Veel initiatieven hebben betrekking op meedoen, dat wil zeggen, op het organiseren van onderlinge hulp en solidariteit.⁸ Informele burgerinitiatieven worden ook wel aangeduid als derde generatie burgerparticipatie. Derde generatie burgerparticipatie volgt eerste generatie (inspraak) en tweede generatie (interactieve beleidsvorming) burgerparticipatie niet zo zeer op, maar bestaat hier naast, waarbij de rol van de overheid steeds kleiner wordt.⁹

---

⁸ Tonkens, 2009.

⁹ Van Dijk, 2010.

Er kunnen verschillende typen informele burgerinitiatieven worden onderscheiden, bijvoorbeeld naar de mate van intern en extern contact:

Tabel 1 Typen informele burgerinitiatieven

	Veel extern contact (verweven)	Weinig extern contact (zwevend)
Veel intern contact (hecht)	Federatieve initiatieven	Coöperatieve initiatieven
Weinig intern contact (los)	Netwerkende initiatieven	Lichte initiatieven

Bron: Hurenkamp, Tonkens en Duyvendak, 2006, p.33.

Maar ook andere indelingen zijn mogelijk, zoals de indeling die wordt gehanteerd in een onderzoek van de rekenkamercommissie van de gemeente Oisterwijk waarin burgerinitiatieven als volgt worden gecategoriseerd:¹⁰

- a. Eenvoudig en kleinschalig
- b. Meer omvattend, meer structuur, informeel
- c. Duidelijke structuur, rechtspersoon, informatievoorziening georganiseerd (website, community, e.d.)
- d. Zakelijker inslag, verdienmodel, winst geen zelfstandig motief
- e. Overige initiatieven

In een onderzoek naar de doe-democratie in landelijk gebied beschrijven de onderzoekers dat de aanwezigheid van pioniers, het samen doen met anderen en lokale gedragenheid essentiële kenmerken van informele burgerinitiatieven zijn. Factoren die dergelijke initiatieven op gang krijgen en houden zijn onder meer zichtbare resultaten, openheid en uitnodiging, maar ook ondersteuning en rugdekking van (overheids)instanties.¹¹

1.1.5 Uitdagingen burgerinitiatieven

Bij burgerinitiatieven ligt de nadruk op een dienende rol van de overheid. De overheid ondersteunt burgerinitiatieven zonder ze van burgers over te nemen en probeert aanvullend in plaats van bepalend en invullend te zijn. Ondanks dat de overheid burgers niet tot het initiatief aanzet, ondersteunt of helpt zij vaak wel bij het uitvoeren ervan.¹² Het inhoudelijke zwaartepunt ligt echter niet bij de overheid maar bij burgers¹³: *“Bij burgerinitiatieven is het de bedoeling dat politici zich zo veel mogelijk afzijdig houden en dat ambtenaren buiten de kaders treden van hun bureaucratische fixatie op taken, functies, regels en procedures en hun door New Public Management gegroeide werkwijze gericht op outputsturing, prestatiemeting, verantwoording en klantgerichtheid. De overheid staat immers niet meer centraal in het beleid op burgerinitiatieven, en burgers die een dienst komen afnemen als klant bejegenen is evenmin de bedoeling. Eigenlijk wordt van ambtenaren en ook van sociale professionals die met dit beleid te maken hebben, verwacht dat ze zich ‘burgergericht’ opstellen. Dat vergt dat ze doelen van burgers centraal stellen, dat ze bij het verwezenlijken daarvan burgers met elkaar in verbinding proberen te brengen, dat ze verschillende prioriteiten van burgers op elkaar afstemmen en andere ondersteuning bieden die nodig is”*.

¹⁰ Rekenkamercommissie gemeente Oisterwijk, 2017, p.4.

¹¹ Van de Wijdeven & De Graaf, 2014.

¹² Rekenkamercommissie gemeente Oisterwijk, 2017.

¹³ Oude Vrielink & Verhoeven, 2011, p.383.

Toch blijkt dat de overheid in de praktijk vaak een andere rol speelt dan wordt beoogd¹⁴: *“De overheid heeft belang bij burgerinitiatieven en speelt regelmatig een initiërende rol. Deze initiërende rol bleek vaak pas in tweede instantie, na doorvragen tijdens de diepte-interviews. In eerste instantie leek dan dat er sprake was van een spontaan initiatief van burgers zelf, terwijl bij doorvragen bleek dat de overheid hiertoe de burgers vaak had uitgenodigd of aangezet”*. Ook blijkt de communicatie tussen overheid en burgers niet altijd probleemloos te verlopen. De overheid weet niet altijd goed om te gaan met de burgerinitiatieven. Met als gevolg dat initiatieven niet goed tot ontwikkeling komen, er onbegrip ontstaat bij burgers en burgers veel moeite moeten doen om iets voor elkaar te krijgen. Een van de oorzaken hiervan is een gebrek aan goede communicatie door gebrek aan ervaring. Dit gebrek aan ervaring in combinatie met een steeds mondiger wordende burger en een grote diversiteit aan initiatieven zorgt ervoor dat gemeenten het wiel steeds een beetje opnieuw uit moeten vinden.¹⁵ Naast uitdagingen die te maken hebben met de rol die de overheid vervult bij burgerinitiatieven en de communicatie tussen overheid en inwoners doen zich nog een aantal andere uitdagingen voor bij burgerinitiatieven, namelijk uitdagingen die te maken hebben met:¹⁶

- Machtverschillen tussen inwoners die participeren en de overheid en tussen inwoners onderling
- De representativiteit van de inwoners die participeren
- De positionering van volksvertegenwoordigers
- De aanwezigheid van de benodigde deskundigheid bij inwoners
- In het geval van subsidiering: de kosten, verdeling van publieke middelen en efficiëntie van initiatieven

1.1.6 Ondersteuning & rugdekking

Maar hoe kunnen de ondersteuning en rugdekking door de lokale overheid in de praktijk dan wel vormkrijgen? Verschillende onderzoeken¹⁷ bieden aanknopingspunten voor de beantwoording van deze vraag. Uitgangspunten die hierbij worden genoemd zijn loslaten, ontlasten, erkennen en waarderen, luisteren, betrokken blijven, faciliteren en bekostigen.

Wanneer de overheid wenst dat een bredere vertegenwoordiging van alle burgers deelneemt aan burgerinitiatieven of andere vormen van actief burgerschap, dan is het zaak niet alleen ruimte te laten, maar ook uitdrukkelijk en welomschreven mogelijkheden hiertoe te bieden. De gemeente zou aansluiting moeten zoeken bij de zogenaamde behoeftenpiramide van burgerinitiatieven om de stabiliteit en levenskansen hiervan te vergroten. De behoeften hangen samen met de verschillende typen initiatieven die eerder in tabel 1 werden gepresenteerd. Lichte initiatieven zouden vooral behoefte hebben aan een vast aanspreekpunt bij de gemeente of de aanwezigheid van een wethouder of ambtenaar op een bijeenkomst. Bij meer intern en extern contact is betrokkenheid niet zozeer een probleem, maar wil men de aangedragen kwesties ook echt terugzien in het beleid of op een andere manier ervaren dat de overheid luistert. Wanneer er sprake is van veel interne en externe contacten, dan overheerst de behoefte aan (meer) subsidie richting de overheid.¹⁸

¹⁴ Hurenkamp, Tonkens en Duyvendak, 2006, p.58.

¹⁵ Van Empel, 2015.

¹⁶ Zie onder andere Van Enckevort, 2017; Van Dijk, 2016.

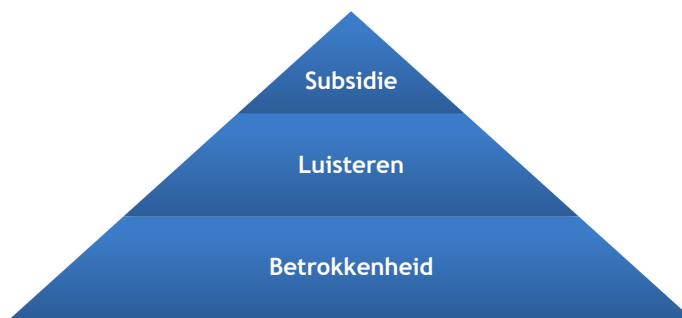
¹⁷ De Goede, Kok & De Voogd, 2017; Tonkens, 2009; Hurenkamp, Tonkens & Duyvendak, 2006; Van de Wijdeven & De Graaf, 2014.

¹⁸ Hurenkamp, Tonkens & Duyvendak, 2006.

Figuur 1 De behoeftenpiramide van burgerinitiatieven (Hurenkamp, Tonkens en Duyvendak: 2006, p.63)

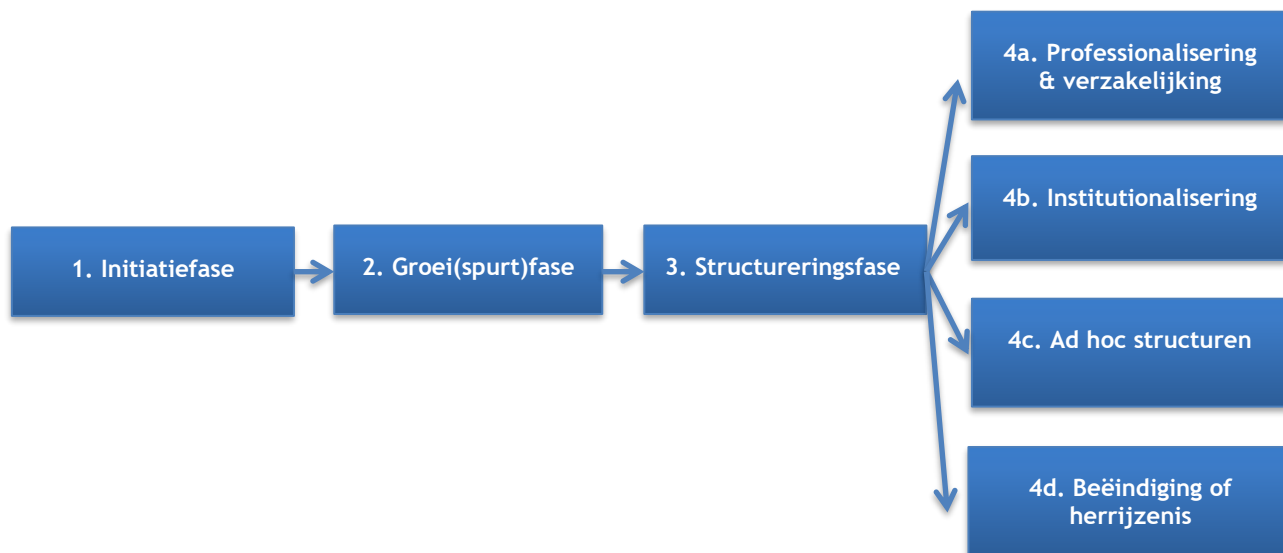

Bij de ondersteuning en rugdekking vanuit overheidsorganisaties blijkt persoonlijke chemie en expertise cruciaal te zijn. Een klik tussen mensen is noodzakelijk en die klik blijkt uit de stijl van interactie; ook al zitten mensen op hele verschillende posities en denken ze vanuit andere werelden, ze begrijpen elkaar en respecteren elkaar. Deze persoonlijke chemie tussen mensen jaagt het initiatief aan.¹⁹

1.1.7 Ontwikkelingsfasen burgerinitiatieven

Veel burgerinitiatieven blijken zich fasegewijs te ontwikkelen.²⁰ In het navolgende schema worden deze fasen weergegeven. Een dergelijke fasering is behulpzaam bij het beschrijven van de ontwikkeling van burgerinitiatieven en bij het in beeld brengen van de eventuele ondersteuning door de lokale overheid.

Figuur 2 Ontwikkelingsfasen burgerinitiatieven (Van de Wijdeven & De Graaf: 2014, p.61-63)

¹⁹ Van de Wijdeven & De Graaf, 2014.

²⁰ Van de Wijdeven en De Graaf, 2014.

1.2 Út de Mienskip in Súdwest-Fryslân

De aanpak Út de Mienskip is het vervolg op de Clusteragenda. In het kader van de Clusteragenda is de gemeente Súdwest-Fryslân in gesprek gegaan met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties over de toekomst van voorzieningen in stad, dorp of wijk. Op 15 juni 2017 heeft de raad de Clusteragenda vastgesteld en het proces van de Clusteragenda afgerond. In diezelfde raadsvergadering is de titel van de Clusteragenda omgezet in Út de Mienskip en zijn middelen beschikbaar gekomen voor meerdere jaren. Kern van Út de Mienskip is een werkwijze waarmee enerzijds verder wordt geborduurd op de in de Clusteragenda opgehaalde thema's, door ideeën over uitvoering daarvan in co-creatie met of door de Mienskip op te (laten) pakken. Anderzijds wil de gemeente nieuwe en actuele ontwikkelingen die in de Mienskip spelen of nog opkomen kunnen ondersteunen. Út de Mienskip richt zich op kleine en middelgrote kernen. Omdat het voorzieningenniveau en de sociale structuren in de steden Bolsward en Sneek anders zijn dan in de andere clusters, is daar gekozen voor een andere aanpak. Op 14 november 2017 is het plan van aanpak Út de Mienskip 2018 door het college als actieve informatie naar de raad gestuurd. In dit plan zijn vier prioriteiten benoemd. Eén van deze prioriteiten is ondersteuning van de gemeente van plaatselijke belangen en initiatieven. De mogelijke rollen van de gemeente waar het gaat om de ondersteuning van plaatselijke belangen en initiatieven worden in het plan van aanpak als volgt omschreven: procesbegeleider, adviseur, regisseur, subsidiegever en facilitator. Het hangt van de rol af wie vanuit de gemeente aanschuift bij dit thema.

In het Hoofdlijnenakkoord 2018-2022 van 29 december 2017 wordt verwezen naar de meerjarige Ontwikkelagenda van de gemeente Súdwest-Fryslân. Binnen deze Ontwikkelagenda zijn vier subagenda's opgesteld, waarvan Út de Mienskip er één is. In het hoofdlijnenakkoord staat beschreven dat er middelen moeten zijn om ruimte te bieden aan initiatieven 'fan ûnderop' (kracht van de samenleving).

In de Kadernota 2018 wordt vervolgens gewezen op het belang van initiatieven uit de samenleving voor het versterken van hun eigen gebied, zowel sociaal-economisch als ruimtelijk. De gemeente wil dit ondersteunen op een wijze die de kracht van de mienskip ten goede komt en die past bij hun vraag. Het kan, zo wordt in de Kadernota beschreven, om een breed scala aan ondersteuningsvormen gaan, zoals tijd, kennis, inspanning, voorzieningen of geld.

Ook in de Kadernota 2019 komen burgerinitiatieven aan de orde:²¹ *“Een andere trend is dat inwoners steeds meer initiatief nemen. Het politiek-bestuurlijke gezag is niet meer vanzelfsprekend. Dat uit zich in bijvoorbeeld het opzetten van eigen energiecorporaties, een ondernemersfonds, particuliere zorginitiatieven enz.”*. Ook wordt de beweging naar 'right to challenge' genoemd, een beweging die ook is ingezet in Súdwest-Fryslân en waarbij de overheid steeds meer een faciliterende positie inneemt. Bij Right to Challenge kunnen bewoners taken van gemeenten overnemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen.²²

---

²¹ Kadernota 2019, p.9.

²² www.righttochallenge.nl; geraadpleegd op 18 maart 2019.

1.3 Doelstelling & onderzoeksvragen

Dit onderzoek heeft als doel om zicht te krijgen op de wijze waarop informele burgerinitiatieven zich ontwikkelen in de gemeente Súdwest-Fryslân en om een beeld te schetsen van de wijze waarop raad, college en ambtelijke organisatie deze initiatieven nu ondersteunen en hoe zij dat in de toekomst zouden kunnen doen. De vragen die uit deze doelstelling voortvloeien en waarop we met dit onderzoek antwoord willen geven luiden dan ook:

1. Hoe ontwikkelen burgerinitiatieven zich in de gemeente Súdwest-Fryslân?
2. Welke visie heeft de gemeente Súdwest-Fryslân in beleid vastgelegd ten aanzien van haar rol bij burgerinitiatieven?
3. Welke rollen vervullen raad, college en ambtelijke organisatie in de praktijk met betrekking tot burgerinitiatieven?
4. Hoe kan de gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven worden geoptimaliseerd?

1.4 Onderzoeksmethoden

Dit onderzoek vindt plaats in de periode juni-oktober 2019. Na een kort literatuuronderzoek en een analyse van beleidsdocumenten, vindt er een multiple casestudy plaats van een viertal informele burgerinitiatieven. Via de mail wordt aan alle raadsleden de vraag voorgelegd om burgerinitiatieven aan te dragen die voldoen aan de volgende criteria:

1. Vrijwilligheid: burgers nemen het initiatief volledig uit eigen beweging en zijn hiervoor niet actief door de overheid of andere instanties benaderd.
2. Het genereren van publieke waarde: bij het initiatief wordt in principe geen eigen gewin of geld nagestreefd, maar wordt er een publieke meerwaarde gecreëerd doordat een maatschappelijk probleem of situatie in de samenleving wordt opgelost of doordat op enige andere wijze de kwaliteit van de samenleving verbeterd wordt. Het resultaat van het initiatief is daarmee van toegevoegde waarde voor meer mensen dan alleen de initiatiefnemers.
3. Van onderop: de burgers zijn zelf met het idee gekomen waarbij de initiatiefnemers zelf bepalen of, wanneer en hoe zij dit initiatief willen aanpakken. De initiatiefnemer heeft daarmee de regie over het initiatief.
4. Actieve inzet: het blijft niet bij het opperen van het idee of dit idee plaatsen op de agenda van de raad, maar de burgers gaan zelf actief aan de slag en organiseren zelf de uitvoering van het initiatief.

Dezelfde vraag wordt vervolgens ook onder de inwoners van de gemeente Súdwest-Fryslân uitgezet via media als Facebook, Twitter, de website van de gemeente en/of lokale huis-aan-huisbladen. Na deze inventarisatie van informele burgerinitiatieven worden vier initiatieven 'van onderop' geselecteerd waarin burgers in de lokale gemeenschap zelf maatschappelijke vraagstukken aanpakken. Er worden verschillende criteria gehanteerd bij het selecteren van de casuïstiek. Zo wordt er, voor zover mogelijk, gekozen voor burgerinitiatieven met een verschillende levensduur, die plaatsvinden in verschillende kernen (klein, middelgroot en groot) en die gericht zijn op verschillende doelen (leefbaarheid, natuur, ontplooiing, solidariteit, sport, etc.). Vervolgens vinden er gesprekken plaats met de betrokken inwoners

en met de gemeentelijke actoren (raad, college en/of ambtelijke organisatie) die betrokken zijn bij de geselecteerde initiatieven. Op deze wijze wordt in beeld gebracht hoe initiatieven zich ontwikkelen en welke rol de gemeente Súdwest-Fryslân hierbij speelt. Dit gebeurt aan de hand van een analysekader dat is opgenomen in bijlage I.

2. Planning & taakverdeling

Het onderzoek vindt plaats in week 24 t/m 42 en wordt aansluitend aangeboden voor ambtelijk en bestuurlijk wederhoor en gepresenteerd aan de raad.

Tabel 2 Planning & taakverdeling

Activiteit	Door wie	Week	Aantal uur
Uitwerken onderzoeksopzet en literatuuronderzoek	Marsha	24-25	8
	Jet		2
	Rick		2
Inventariseren informele burgerinitiatieven onder raadsleden en inwoners en selectie casuïstiek	Marsha	25-26	8
	Jet		2
	Rick		2
Opstellen vragenlijsten	Marsha	27	4
Praktijkonderzoek 4 burgerinitiatieven: interviews initiatiefnemers/inwoners en gemeentelijke actoren (afnemen en uitwerken)	Marsha	33-39	80
Analyse, conclusies en aanbevelingen	Marsha	40-42	20
	Jet		2
	Rick		2
Verslaglegging en communicatie	Marsha	Vanaf week 42	20
	Jet		2
	Rick		2
Totaal			156

Bronnen

Literatuur

De Goede, F., Kok, D. & De Voogd, E. (2017). *Van buiten naar binnen. Klantcontact en interactie in het publieke domein*. Delft: Eburon.

Hurenkamp, M., Tonkens, E., & Duyvendak, J. W. (2006). *Wat burgers bezielt: een onderzoek naar burgerinitiatieven*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam/NICIS Kenniscentrum Grote steden.

Oude Vrielink, M. J., Verhoeven, I., & Wijdeven, T. M. F. van de (2013). *Meedoen met de overheid*.

Tonkens, E. (2009). *Tussen onderschatten en overvragen: actief burgerschap en activerende organisaties in de wijk*.

Van Dam, R.I., Salverda, I. E., & During, R. (2010). *Strategieën van burgerinitiatieven* (No. dl. 3). Wageningen Universiteit & Alterra.

Van Dijk, J.J.A. (2016). *Samen koers bepalen: Onderzoek naar het gebruik van burgerparticipatie bij gemeentelijke visievormingstrajecten*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Van Dijk, J.P. (2010). *Facilitering van derde generatie burgerparticipatie: een onderzoek naar hoe burgers het burgerinitiatief bezien en welke rol gemeenten kunnen spelen bij het faciliteren hiervan*. Enschede: University of Twente.

Van de Wijdeven, T.M.F., & de Graaf, L.J. (2014). *Kernkracht: Over doe-democratie in het landelijke gebied*.

Van Empel, E.J. (2015). *Miscommunicatie bij burgerinitiatieven*. Wageningen: Wageningen Universiteit.

Van Enckevort, G. (2017). *Dorps-en wijkdemocratie. Democratie door de bril van bewoners*. Nijmegen: Radboud Universiteit.

Vullings, L.A.E., Buijs, A.E., Donders, J.L.M., Kamphorst, D.A., Kramer, H. & de Vries, S. (2018). *Monitoring van groene burgerinitiatieven. Analyse van de resultaten van een pilot en nulmeting in vier gemeenten*. Wageningen: Wageningen Environmental Research.

Beleidsdocumenten

- Plan van aanpak Út de Mienskip 2019
- Plan van aanpak Út de Mienskip 2018
- Kadernota 2019
- Kadernota 2018

Bijlage I Analyse kader burgerinitiatieven

Thema	Evt. uitwerking
Locatie	
Doelstelling(en)	
Aansluiting bij doelen andere partijen	
Doelgroepen / toegankelijkheid van het initiatief	
Activiteiten	
Actief betrokken actoren	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners • College van B&W • Raad • Ambtelijke organisatie • ...
Initiatiefnemers	
Aantal actief betrokken inwoners	
Rol van de gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Luisteren • Betrokkenheid • Bekostigen • ...
Mate van intern contact	
Mate van extern contact	
Organisatievorm	<ul style="list-style-type: none"> • Federatie (veel intern en extern contact) • Netwerk (weinig intern, veel extern contact) • Coöperatie (veel intern, weinig extern contact) • Los verband (weinig intern en extern contact)
Ervaringen met interne samenwerking	
Ervaringen met externe samenwerking	
Ontwikkelingsfase	<ol style="list-style-type: none"> 1. Initiatiefase 2. Groei(spurt)fase 3. Structureringsfase 4. Professionalisering & verzakelijking (a) Institutionalisering (b) Ad hoc structuren (c) Beëindiging of herrijzenis (d)

Levensduur	
Bron(nen) van inkomsten	<ul style="list-style-type: none"> • Donaties • Contributies • Subsidie • ...
Tijdsbesteding	<ul style="list-style-type: none"> • Mensdagen/jaar
Invloedssfeer	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente • Stad/dorp • Wijk • Straat
Monitoring van effecten	
Maatschappelijke effecten	